

‘નિયમસાર’ ૧૦૦ ગાથાનો ત્રીજો શ્લોક. પદ્મનંદિપંચવિંશતિનો ત્રીજો શ્લોક છે ઉપર.

આચારશ્ચ તદેવૈકં તદેવાવશ્યકક્રિયા ।

સ્વાધ્યાયસ્તુ તદેવૈકમપ્રમત્તસ્ય યોગિનઃ ।।’

શું કહે છે? ‘અપ્રમત્ત યોગી...’ એટલે કે પ્રમત્ત યોગીને તો હજી વિકલ્પ આવે. ત્રણ કષાયનો અભાવ હોવા છતાં વ્યવહાર આવશ્યક આદિ વ્યવહાર આચાર્યનો વિકલ્પ જાણવાલાયક હોય. આને તો વિકલ્પ હોય જ નહિ. એ વાત લીધી છે. તેથી અપ્રમત્ત યોગી લીધા છે. પ્રમત્ત યોગી નહિ. પ્રમત્ત યોગી છે, મુનિ છે, સાચા સંત છે. છતાં છઠ્ઠે ગુણસ્થાને પ્રમત્ત યોગીને પ્રમાદનો વિકલ્પ રાગ હોય છે. તે રાગ હેય તરીકે છે, પણ હોય છે. અપ્રમત્તને એ હોતું નથી. છઠ્ઠા પછી તરત જ સાતમું ગુણસ્થાન આવે. મુનિની દશા એવી છે કે પહેલી પાંચમેથી, ચોથેથી, સાતમું ગુણસ્થાન આવે. પહેલું તો સાતમું અપ્રમત્ત જ આવે. પછી એમાંથી વિકલ્પ ઊઠે એટલે છઠ્ઠું ગુણસ્થાન આવે. પછી છઠ્ઠું આવે, સાતમું આવે, છઠ્ઠું આવે, સાતમું આવે એમ હજારો વાર આવે. પણ છઠ્ઠે ગુણસ્થાન સુધી હજી વીતરાગતા હોવા છતાં પૂર્ણ વીતરાગતા નથી. તેથી તેને હજી શુભરાગ વિકલ્પ વ્યવહાર આચાર આદિનો હોય છે. જ્ઞાન આચાર, દર્શનઆચાર, ચારિત્રઆચાર.. પાંચ આચાર છે ને? એના વિકલ્પ હોય છે. એ ‘પ્રવચનસાર’માં શરૂઆતમાં ચરણાનુંયોગમાં લીધું છે.

અહીં ‘અપ્રમત્ત યોગી...’ વિકલ્પ છુટીને અંદર ધ્યાનમાં જાય છે. એ ‘અપ્રમત્ત યોગીને તે જ એક આચાર છે,...’ આહાહા...! એ પંચમહાવ્રતના પરિણામ અને સમિતિ-ગુપ્તિ એવો આચાર એને નથી. સાતમું ગુણસ્થાન આવ્યું તે મુનિને હોય જ. સાતમું આવે, છઠ્ઠું-સાતમું, છઠ્ઠું-સાતમું. એમ અહીંયાં સાતમા ગુણસ્થાનની વાત મુખ્ય કરી. ‘અપ્રમત્ત યોગીને તે જ એક આચાર છે,...’ તે એક જ આચાર છે. અંદર સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર આચાર નિર્વિકલ્પ એ એક જ આચાર છે. વ્યવહાર આચાર એને છે નહિ. આહાહા...! આ પંચમઆરાના મુનિ, પંચમઆરાના જીવને કહે છે, કે મુનિની આ દશા હોય છે. એ અપ્રમત્તમાં આવે છે, ત્યારે તેને એ જાતનો વિકલ્પ હોતો નથી. એવી દશાને એ એક જ આચાર સાચો છે એમ કહે છે. છઠ્ઠે ગુણસ્થાને આવે અને વ્યવહારઆચાર આવે પણ એ કાંઈ વાત

વ્યવહારકથનમાત્ર.. અંદર આનંદમાં ઠરે છે એ એક જ આચાર છે. સમજાય છે કાંઈ? આહાહા..!

ત્રણ કષાયનો અભાવ હોવા છતાં સમ્યગ્દર્શનપૂર્વક મુનિને વીતરાગતા હોવા છતાં છઠ્ઠે ગુણસ્થાને હજી વ્યવહારે વિકલ્પ આવે, તો કહે છે કે એ કંઈ વસ્તુ નથી. આહાહા..! એ કંઈ આચાર નથી. પ્રમત્ત યોગીને તો એક જ આચાર છે. એ આત્માનો આચાર, આત્માના આનંદમાં એકાગ્રતા. અતીન્દ્રિય આનંદસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, એમાં લીનતા, એકાગ્રતા એ એક જ આચાર છે. એવું મુનિપણું આવું હોય એ હજી શ્રદ્ધામાં સાંભળ્યું ન હોય. દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રની શ્રદ્ધા... આહાહા..!

‘અપ્રમત્ત યોગીને તે જ એક...’ અથવા તે એક જ ‘આચાર છે,...’ જ્ઞાનાનંદ સ્વભાવમાં રમણતા, નિર્વિકલ્પપણે જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-આનંદમાં વીતરાગભાવનો જે ભાવ, તે એક જ આચાર અપ્રમત્ત યોગી સંત આત્માને હોય છે. એને અહીંયાં મુખ્ય વીતરાગતા ગણી છે. આહાહા..! ‘તે જ એક આવશ્યક ક્રિયા છે...’ અપ્રમત્ત યોગી છે, છઠ્ઠેથી ખસીને અંદરમાં જાય છે, ત્યારે એને સામાયિકપણે વીતરાગી જ ભાવ હોય છે. ચોવીસંથો વીતરાગની સ્તુતિ એ પણ આ અંદરમાં સ્તુતિ, આત્માની તે સ્તુતિ તે આવશ્યક છે. છ બોલ આવે છે ને? સામાયિક, ચોવીસંથો, વંદન, પ્રતિક્રમણ, કોયોત્સર્ગ અને પ્રત્યાખ્યાન છ. એ છએ આવશ્યક ક્રિયા... આહાહા..! ‘અપ્રમત્ત યોગીને તે જ એક...’ આવશ્યક ક્રિયા છે. છઠ્ઠે ગુણસ્થાને આવશ્યક ક્રિયાનો વ્યવહારે વિકલ્પ આવે, પણ એ કાંઈ વસ્તુ નથી. એ તો કહેવામાત્ર, કથનમાત્ર છે. વસ્તુસ્વરૂપ આ છે. આહાહા..!

અંદર એક જ આચાર છે અને એક જ ક્રિયા. ‘તે એક આવશ્યક...’ અવશ્ય ક્રિયા કરવાને લાયક હોય તો, મુનિને અપ્રમત્તપણામાં જે આવશ્યક ક્રિયા થાય, તે જ કરવા જેવી છે. આહાહા..! શ્વેતાંબરના ભગવતીસૂત્રમાં તો એવું આવે છે, કે છઠ્ઠું ગુણસ્થાન ... કરોડ પૂર્વ સુધી રહે. અને સાતમું ગુણસ્થાન અંતર્મુહૂર્ત રહે. આખા ઓલામાં. એવો ભગવતીમાં લેખ છે. અર્થ જ તદ્દન સત્યથી વેગળો છે. અહીં તો અપ્રમત્ત દશા અંતર્મુહૂર્ત રહે, વળી પ્રમત્તદશા અંતર્મુહૂર્ત રહે, વળી અપ્રમત્ત આવે એમ પ્રમત્ત-અપ્રમત્ત હજારો વાર અંતર્મુહૂર્તમાં હજારો વાર છેલ્લે આવે. સેકન્ડ, પોણી સેકન્ડ લગભગમાં છઠ્ઠું ગુણસ્થાન રહે અને પોણી સેકન્ડના અડધા ભાગમાં સાતમું ગુણસ્થાન રહે. છતાં એને અંતર્મુહૂર્ત કહેવાય. અસંખ્ય સમય છે ને? ભલે એક સેકન્ડ પણ ઈ અસંખ્ય સમય છે. આહાહા..!

અહીં કહે છે, ‘તે જ એક આવશ્યક ક્રિયા છે...’ અવશ્ય કરવા લાયક આ જ છે. આગળ આવશ્યક અધિકારમાં કહેશે, કે દ્રવ્ય અને ગુણ અને પર્યાયનો વિચાર કરે એ પણ આવશ્યક નથી. એ પરાધીન છે. ત્રણનો વિચાર કરે એ વિકલ્પ છે, એ પરાધીન છે એ પરમાર્થ આવશ્યક નથી. આહાહા..! છેલ્લો આવશ્યકનો અધિકાર છે ને. દ્રવ્ય-ગુણ અને

પર્યાય એવા એકના ત્રણ વિચારમાં આવે એ પણ ખરું આવશ્યક નથી. એ અશુભભાવ આવ્યો એ પણ પરાધીન છે. આહાહા..! વીતરાગનો માર્ગ સાંભળવો આકરો પડે. આ તે કાંઈ વીતરાગમાર્ગ આવો હશે? અત્યાર સુધી તો અમે આમ કરો, તેમ કરો એવું બધું... માર્ગ જ આ છે. પાઠ શું કહેવાય છે?

તે એક જ આવશ્યક છે. બીજો આવશ્યક છે જ નહિ. આહાહા..! છઠ્ઠે ગુણસ્થાને છે તો એ કથનમાત્ર, વ્યવહાર કથનમાત્ર છે. જાણવાલાયક છે. વસ્તુસ્થિતિએ નથી. આહાહા..! સમજાણું કાંઈ? સામાયિક કે નિર્વિકલ્પ આનંદમાં અંદર રહ્યો હોય, એ આવશ્યક સામાયિક ક્રિયા છે. ચોવિસંથો, ચોવિસ તીર્થકરની સ્તુતિ કે અંદર નિર્વિકલ્પમાં એકાકાર થઈને રહ્યો એ એક જ આવશ્યક સ્તુતિ છે. છે ને? સામાયિક ચોવિસંથો, વંદન. તે સ્વરૂપમાં, આનંદમાં એકલું વંદનમાં રહેવું વિકલ્પ વિના, એ એક જ વંદનરૂપી ત્રીજું આવશ્યક છે. આહાહા..! સામાયિક, ચોવિસંથો વંદન પ્રતિક્રમણ. એ નિશ્ચયથી પ્રતિક્રમણ પણ એ એક જ છે. અપ્રમત્તયોગીને નિશ્ચય પ્રતિક્રમણ છે. વિકલ્પ ઊઠે છે એ તો કથનમાત્ર છે. એ તો આવી ગયું છે. નિર્યાપક આચાર્યોએ છ સૂત્ર બનાવ્યું છે પ્રતિક્રમણ. એ હોય છે. પણ એનું ફળ પછી છોડીને અંદરમાં જાવું એ છે. આહાહા..!

હવે અંદરમાં શું છે? ક્યાં છે? કોણ છે? એની તો ખબર પણ ન મળે. આહાહા..! આત્મા સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, અતીન્દ્રિય જ્ઞાન અને અતીન્દ્રિય આનંદથી ભરયક ભરેલો પ્રભુ છે. એવા એવા વીતરાગી અનંતગુણથી ભરેલો છે. વીતરાગી અનંતગુણથી ભરેલો છે. એમાં સ્થિર થવું એ એક જ વંદન છે. એ વંદન સ્તુતિ આ ચોથો બોલ આવ્યો ને? સામાયિક, સ્તુતિ યા વંદન ત્રીજું. એ વંદન એ વંદન છે. પ્રતિક્રમણ પણ એ જ છે. પ્રત્યાખ્યાન પણ એ જ છે. આહાહા..! અને કાયોત્સર્ગ. એ પણ આત્મા અનાકુળ આનંદસ્વરૂપમાં અપ્રત્તદશામાં રમે એ જ કાયોત્સર્ગ છે. આ કાયોત્સર્ગ કરે છે ને? તસ્સૂતરી કરણેણં, પ્રાયશ્ચિત કરણેણં, કાયોત્સર્ગ નથી કરતા? સામાયિકમાં પહેલા. એ બધા કાયોત્સર્ગ નથી. એ બધા રાગ છે.

અહીં તો એક જ કાયોત્સર્ગ છે એમ કીધું છે. આનંદસ્વરૂપમાં, અપ્રમત્તદશામાં જેને અતીન્દ્રિય આનંદને પહેલો જાણ્યો હોય, અનુભવ્યો હોય, એણે આ સ્થિતિ આવે કે કાંઈ જાણ્યો નથી એને આ સ્થિતિ ક્યાંથી આવે? આહાહા..! સમજાય છે કાંઈ? પહેલો આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદ અને અતીન્દ્રિય વીતરાગમૂર્તિ છે, એવું અંદરમાં પહેલું અનુભવ-જ્ઞાનમાં આવે, જ્ઞાનમાં એ ચીજ જણાય. જે જાણેલો છે તેમાં ઠરાય. જે ચીજ નથી જાણી એમાં ઠરવું શું? આહાહા..! આવો માર્ગ! આ તો કહે, ભાઈ! ચોથા આરાની વાત છે. ચોથાઆરાના સાધુની વાત હશે. તો આ કહે છે પંચમઆરાનો સાધુ હું. હજી ૮૦૦ વર્ષ થયા. હું એમ કહું છું કે મારે તો આ આવશ્યક છે. આહાહા..! આકરું કામ છે.

જૈનદર્શન વીતરાગ સર્વજ્ઞે કહેલો માર્ગ. અહીં તો ખૂબી શું છે? કે એક જ સામાયિકની

જાત છે, એક જ ચોવિસંથોની જાત છે, વંદન એક જ છે, પ્રતિક્રમણ એક જ છે, પ્રત્યાખ્યાન અને કાયોત્સર્ગ પણ એક જ છે. એક જ જાત છે. બે નથી. આહાહા...! આ સંપ્રદાયમાં આવે એનું શું કરવું? એકલું ચાલે ને. આહાહા...! એ એકલું ચાલે એ વ્યવહાર જ નથી. એમ કહે છે અહીં તો. એ તો નિશ્ચય આત્માનો અનુભવ હોય, એને એ વિકલ્પ આવે તો વ્યવહાર કહેવાય. પણ ખરેખર એ તો કથનમાત્ર છે. નિશ્ચયમાં તો અંદર અપ્રત્યયોગમાં રમે છે તેને જ અમે, એકને જ અમે આવશ્યક કહીએ છીએ એમ કહે છે. આહાહા...! એમાં છે કે નહિ? આવો બધો ફેરફાર હશે? 'યશપાલજી'! ત્યાં મહારાષ્ટ્રમાં આવું સાંભળ્યું છે? આહાહા...! આવી વાત ત્યાં સાંભળી છે? આહાહા...!

આ શાસ્ત્ર કાંઈ ઘરનું બનાવેલું નથી. આ તો બે હજાર વર્ષ પહેલા 'કુંદકુંદાચાર્ય' બનાવેલું છે. આહાહા...! એની ટીકા પછી 'પદ્મપ્રભમલધારિદેવે' બનાવી છે. એ પોતે કહે છે, કે અપ્રમત્તદશામાં જે આ સામાયિક છે તે એક જ સામાયિક છે. છઠે ગુણસ્થાને પણ જે કંઈ શાંતિ વર્તે છે અને વિકલ્પ વર્તે છે એ વિકલ્પ સામાયિકનો કથનમાત્ર વ્યવહાર છે. એ એક જ સામાયિક છે. બે સામાયિક છે નહિ. એક નિશ્ચય સામાયિક અને વ્યવહાર સામાયિક એમ બે છે જ નહિ અહીં તો એમ કહે છે. આહાહા...! ભાઈ ક્યાં ગયા? ગયા? તાવ આવ્યો છે? શું કહ્યું સમજાય છે? એ પાઠ છે હોં.

'તદેવૈકમ' પાઠ છે ને? એક જ આ. એક ને જ અમે બસ સામાયિક ચોવિસ.. વંદના, પ્રતિક્રમણ, કાયોત્સર્ગ, પર્યખાણ કહીએ. આહાહા...! એ બધો વ્યવહાર. વ્યવહાર કહે એ તો કથનમાત્ર છે. વાસ્તવિક એ કોઈ ચીજ નથી. આહાહા...! અહીં એક જ કીધું છે ને? કે 'પદ્મનંદિપંચવિંશતિ'નો આધાર આપ્યો છે. એનો આ શ્લોક છે. 'પદ્મનંદિપંચવિંશતિ' મુનિ આચાર્ય થઈ ગયા છે. દિગંબર આચાર્ય મહા... આહાહા...! કહે છે, કે હું કહું છું, કે સામાયિક બે પ્રકારની નથી. એક નિશ્ચય સામાયિક અને એક વ્યવહારસામાયિક. એ અહીં ના પાડે છે. આહાહા...! અંદરમાં નિશ્ચય સામાયિક એ એક જ છે. વીતરાગભાવે રમવું, વીતરાગભાવનો અંદર સ્વાદ લેવો એ એક જ સામાયિક છે. અને પ્રભુની સ્તુતિ પણ એ પૂર્ણાનંદનો નાથ, એની સ્તુતિ, એમાં એકાગ્રતા, એ એકત્વ ચોવિસંથો છે. આહાહા...! અને એને વંદન કરવું તે એક જ વંદન છે. પહેલા આપણે આવી ગયું છે. નમસ્કાર કરવા યોગ્ય. ઓલી કોર. નમસ્કાર કરવાયોગ્ય એ એક જ જીવ છે. એના પહેલા આવી ગયું છે. છે?

એની પહેલાનો શ્લોક. 'સત્પુરુષોને તે જ એક નમસ્કારયોગ્ય છે,...' સત્પુરુષોને... આહાહા...! ધર્મી-જ્ઞાનીને તો એ એક જ નમસ્કાર યોગ્ય છે. અધર્મી-અજ્ઞાનીને ગમે તે નમસ્કાર યોગ્ય માને એ. અને એ નમસ્કારમાંથી લાભ માને. એમ. આહાહા...! આવું સાંભળ્યું ન હોય. વીતરાગમાર્ગ એવો છે. આહાહા...!

મુમુક્ષુ :- આ તો મુનિ માટે છે.

પૂ. ગુરુદેવશ્રી :- પણ માર્ગ આ છે એમ પહેલો નિર્ણય તો કરે ઓલો. ભલે મુનિ માટે છે. પણ દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રની શ્રદ્ધા તો સારી કરે કે આ મુનિ આવા હોય. મુનિ કેવા હોય એની ખબર ન મળે એની શ્રદ્ધા વિપરીત છે. અમુનિને મુનિ માને એ મિથ્યાત્વ માન્યતા છે. આહાહા...! સાધને કુસાધુ માને, કુસાધુને સાધુ માને એમ નથી આવતું? ૨૫ પ્રકારના મિથ્યાત્વમાં આવે છે પડિક્કમણામાં. આહાહા...!

અહીંયાં કહે છે, 'તે જ એક આવશ્યક ક્રિયા છે...' આહાહા...! આચાર્યોની તો કડક ભાષા. 'શ્રીમદ્' કહે છે, કે દ્વિગંબર આચાર્યોના તીવ્ર વચનને લઈને રહસ્ય કાંઈ સમજી શકાય છે. એ વીતરાગતાનું વર્ણન.. વીતરાગ... વીતરાગ.. વીતરાગ... વીતરાગ... વીતરાગ... વીતરાગ... એ 'આત્માવલોકન'માં એ જ કહ્યું છે. મુનિનો ઉપદેશ એ ઉપદેશમાં વીતરાગતા જ હોય. રાગથી રહિત વીતરાગ... વીતરાગ... વીતરાગ... વીતરાગ... આહાહા...! કેમ કે વસ્તુસ્વરૂપ પોતે વીતરાગ છે. તેથી તેને આશ્રયે થતી દશા વીતરાગ છે અને તેને આશ્રયે પૂર્ણદશા થતા પૂર્ણ વીતરાગ બારમે કે તેરમે ગુણસ્થાને વીતરાગ થાય. આહાહા...!

પ્રભુ વીતરાગસ્વરૂપ છે. એને આશ્રયે વીતરાગતા થાય, બીજાને આશ્રયે વીતરાગતા થાય નહિ. અને એનો પૂર્ણ આશ્રય થાય એટલે વીતરાગ પર્યાયમાં પૂર્ણ વીતરાગતા થાય, વીતરાગતા પૂર્ણ થાય એટલે અંતર્મુહૂર્તમાં કેવળજ્ઞાન થાય. આહાહા...! બારમે ગુણસ્થાને વીતરાગતા થાય, તેરમે ગુણસ્થાને કેવળજ્ઞાન થાય. આહાહા...! આવી વાતું. એવું સહેલુંસટ હતું. એક કલાક સાંભળવા જાય. 'નાગનેશ'માં સાંભળવા જાય 'શાંતિભાઈ'! ઓલા તમારા વાંચતાને શું? 'રૂગનાથભાઈ'. હવે એના દીકરાને પછી પ્રેમ હતો. કાંપમાં. 'લાલચંદભાઈ' એને પ્રેમ હતો. એ ગુજરી ગયા. એને પ્રેમ-લાગણી હતી. વાંચતા હતા.

અરે...! આ પક્ષેય ક્યાં છે? બાપા! આ તો સત્ના પક્ષે પરમાત્માના પડખે ઊભો રહ્યો. પરમાત્માને પડખે ઊભો રહ્યો. આહાહા...! ભલે હજી અંદર જઈ ન શકે પણ પડખે ઊભો છે. આહાહા...! 'તે જ એક...' તે એક જ સામાયિક, ચોવિસંથો, વંદન, પ્રતિક્રમણ, કાયોત્સર્ગ, પ્રત્યાખ્યાન એ વીતરાગ સ્વરૂપ ભગવાન ત્રિકાળી ચીજ એ પોતે વીતરાગમૂર્તિ પ્રભુ છે. વીતરાગ મૂર્તિ કહો કે અકષાય સ્વભાવ કહો, કે ચારિત્રસ્વરૂપ કહો. ત્રિકાળી ચારિત્ર હોં ત્રિકાળી. આહાહા...! એ સ્વરૂપમાં એકાગ્રતા એક જ તે આવશ્યક કહેવાય છે. આહાહા...!

'અને તે જ એક સ્વાધ્યાય છે.' આ સ્વાધ્યાય કરે છે ને? વાંચન કરે છે. બે-બે કલાક, ચાર-ચાર કલાક વાંચન કરે. આહાહા...! અહીં તો સ્વ-અધ્યાય. પોતાના અંતરમાં જ્ઞાનની એકાગ્રતા તે એક જ સ્વાધ્યાય છે. તે સ્વાધ્યાય પણ એક જ છે. દ્વિગંબર સંતો ગજબ વાત કરે છે ને. સ્વાધ્યાય તપ છે તેમ કરીને ઓલા બહારના સ્વાધ્યાય વાંચે એ તપ છે. એ તપ નથી, બાપુ! એ તો વ્યવહારની વાતું કરી છે. આહાહા...! 'અને તે જ એક સ્વાધ્યાય છે.' બે સ્વાધ્યાય નથી. આહાહા...! મુનિને ક્યાં પડી છે? જગતની ક્યાં પડી છે? જગતને

આ બેસશે કે નહિ? ઉથળી જશે. આવું સાંભળીને કાં તો એકાંત છે... એકાંત છે... માનને તારે માનવું હોય એમ. તું પણ સ્વતંત્ર છો ને? આહાહા...! માર્ગ તો આ એક જ છે. એકાંતે આ એક જ માર્ગ છે. આહાહા...!

‘તે જ એક...’ અથવા તે એક જ ‘સ્વાધ્યાય છે.’ ચૈતન્યમૂર્તિ, વીતરાગમૂર્તિ પ્રભુ! એમાં એકાકાર, સ્વમાં એકાકાર, નિર્વિકલ્પપણે એકાકાર તે એક જ સ્વાધ્યાય છે. આહાહા...! વાંચનનો જે વિકલ્પ ઊઠે છે, કહે છે કે એ સ્વાધ્યાય કથનમાત્ર છે, કહેવામાત્ર છે, વ્યવહારમાત્ર છે. આહાહા...!

મુમુક્ષુ :- ચારેય અનુયોગનો સ્વાધ્યાય કરે તો મર્મ ખૂલે.

પૂ. ગુરુદેવશ્રી :- અહીંથી અંદર સ્વાધ્યાય કરે તો મર્મ ખૂલે. આહાહા...! એ કહે છે, ને ઓલો ચાર અનુયોગનો.. પણ ચારેય અનુયોગનો સાર આત્મા છે. આત્મામાં બધું ભર્યું છે કે નહિ? જ્ઞાન આવે એ ચાર અનુયોગને વાંચવાથી જ્ઞાન આવે? કે જ્યાં છે એમાંથી આવે? બહાર ચાર અનુયોગના જ્ઞાનમાં આ જ્ઞાન છે? આહાહા...! જ્યાં જ્ઞાનસ્વરૂપ પ્રભુ છે, એ જ્ઞાનસ્વરૂપ છે ત્યાંથી જ્ઞાન આવે કે બહારથી જ્ઞાન આવે? ન્યાયથી પકડશે કે નહિ?

‘શ્રીમદ્’ તો એકવાર એમ પણ કહ્યું, કે બહુ વાંચ વાંચ કરે તો એ વેદ્યો છે. ત્યાં ને ત્યાં વાતું કર્યા કરે. આનું આમ છે... આનું આમ છે... આનું આમ છે... પણ અંદર જાવું છે એ સાર શું ચીજ છે... એમ ‘શ્રીમદ્’ કહ્યું છે. ‘શ્રીમદ્’ વાંચન બહુ કરતા. એકલું વાંચન... વાંચન... વાંચન... વાંચન... રાત અને દિવસ વાંચન. વેદિયો થઈ જશે. વેદિયા બ્રાહ્મણ હોય છે ને? વેદ મોઢે કરીને વેદિયા જેવા થાય. કાંઈ ઠેકાણા ન મળે. આહાહા...! અમારા ‘ગઢડા’માં એક હતા. એ વેદિયા કહેવાતા. બ્રાહ્મણ હતો, વેદ મોઢે હતું. આમ નાખી લોટ માગવા નીકળે. હું દુકાન ઉપર બેઠો હોઉં. ત્યાં અમારા ‘વનમાળી’કાકાની દુકાન હતી. એની દુકાને બેઠો હોય ત્યારે નીકળ્યો તો કહે જુઓ આને ચાર વેદ મોઢે છે. લોટ માગવા નીકળ્યો છે તે વેદિયો છે કહે. આહાહા...!

મુમુક્ષુ :- ઘીના આધારે ઠામ કે ઠામના આધારે ઘી?

પૂ. ગુરુદેવશ્રી :- ઘીના આધારે ઘી. ઠામને આધારે ઠામ. ઠામને આધારે ઠામ. ઘીને આધારે ઘી. નીચે રહે તો પણ પોતાનો આધાર, એમાં રહે તો પણ પોતાનો આધાર. ઠામનો આધાર ઘીને છે જ નહિ. અરે..રે...! આવી વાતું? ‘યશપાલજી’! આવી વાતું. કહો, ઘી છે એ વસ્તુ પરમાણુનો પિંડ છે. જ્યાં હશે ત્યાં તે પરમાણુમાં આધાર નામનો ગુણ છે. ષટ્કારક સત્પર્યાય છે. શક્તિ છે એ તો જ્યાં હશે ત્યાં પર્યાય પોતાને આધારે ત્યાં રહે છે. એક પરમાણુ બીજા પરમાણુને આધારે નહિ. આહાહા...! આ છે તે આને આધારે રહેલું નથી. કહો. આ છે ને આ? એ આને આધારે રહેલું નથી. એ વસ્તુ છે. એક એક પરમાણુ આ ષટ્કારકો છે. કર્તા-કર્મ. તે પોતાને આધારે ત્યાં રહેલ છે. આહાહા...! આવી વાત આકરી

પડે. શું થાય? ભાઈ! આહા...! એ હવે આવશે. મરણ વખતે બાપુ! શું કરીશ તું? દેહ છૂટવાનો કાળ આવશે. એકલું મરણ. હવે ગાથા આવશે. ‘एगो य मरदि’ ‘एगो य मरदि’ છે ને? પહેલી જ લીટી છે. ‘एगो य मरदि’ દેહ છૂટશે ત્યારે એકલો મરીશ, બાપા! કોઈ તને શરણ નથી. હમો અરિહંતાણમ્... હમો અરિહંતાણમ્... કરીને મરીશ તો પણ એ રાગ છે. એ કાંઈ આત્મા નથી. આહાહા...! આ તો હમો અરિહંતાણમ્ કરતા મરે તો સમાધિમરણ થઈ ગયું. સ્વાધ્યાય સાંભળતા-સાંભળતા દેહ છૂટી જાય તો સ્વાધ્યાય થઈ ગયો. પંડિત મરણ, સમાધિમરણ થયું. લોકો હાંકે રાખ્યે. આહાહા...!

વાણિયા બહાર માલ લેવા જાય તો તોળાય ઘણું. કસોટી કરીને માલ લે. જરીક દૂધી-દૂધી. શાક લેવા જાય, તો દૂધીમાં ક્યાંક ટુવો-ટુવો. ટુવો સમજાય છે? ટુવો નથી સમજતા? સડવાનો ભાગ જરી દેખાય. જરીક ઉપરનો દેખાય તો ન લે. હજી ટુવો આઘો ન ગયો હોય, ઉપરનું દેખાય તો પણ ન લે. નહિ એ દૂધી નહિ. ટુવાવાળી દૂધી નહિ. ટુવો એટલે સડેલો ભાગ. ઉપર સડેલું હોય. આહાહા...! સમજાય છે કાંઈ?

મુમુક્ષુ :- પર્યાય ધ્રુવના આધારે તો ટકી રહી છે ને?

પૂ. ગુરુદેવશ્રી :- ના ના. પર્યાય પર્યાયના આધારે છે. પર્યાયમાં ષટ્કારક છે. એ તો આપણે આવી ગયું. ચારપ્રકાર આવ્યા. મને, મારા વડે, મારામાં, મારાથી, મને દેખું છું. એમ કહીને પછી ઉતાર્યા. ચેતના વડે ચેતુ, દર્શન વડે દેખું પછી જ્ઞાન વડે જાણું. પહેલા મારા વડે કરી, ઉતારી પછી એને ચેતનામાં નાખ્યો પછી દર્શન-જ્ઞાનમાં નાખ્યું. ચારવાર ચોવીસ બોલ ઉતાર્યા. આહાહા...! લુખૂ લાગે. વીતરાગમાર્ગ છે, બાપા! એમાં રસ ન પડે. ઓલા રાગ ન આવે રાગથી કાંઈ લુખૂ લાગે. રાગની અપેક્ષાએ પ્રભુનો માર્ગ લુખ્મો લાગે. બાકી છે રસવાળો.

અતીન્દ્રિય આનંદના રસવાળો પ્રભુનો માર્ગ... આહાહા...! રાગના રસની અપેક્ષાએ લુખ્મો લાગે. આહાહા...! આવો માર્ગ છે. માળા ઉડાડી મૂકે. એકાંત છે.. એકાંત છે... એકાંત છે... ‘સોનગઢ’નું એકાંત છે. એક જણાની હમણા ચોપડી આવી છે. બ્રહ્મચર્યની. કોક મરી ગયું હશે ‘અમદાવાદ’ તો એની ચોપડી કાઢી. બ્રહ્મચર્ય બધું ઘણો વિસ્તાર છે. હવે આ લોકો લૌકિક છે બધું. પણ એમાં ભેટ આવી છે. એમાં લેખકે મોઢા આગળ લખ્યું છે, કે ઉપાદાનને પ્રસારનાર ‘કાનજીસ્વામી’ એક જ છે. એમને આ ભેટ આપું. ઉપાદાનથી થાય એનો પ્રચાર એમણે એકે જ કર્યો છે. પુસ્તક આવ્યું હતું. તો પછી બ્રહ્મચર્ય સરળ થાય કે નહિ? એમ શબ્દ છે. વ્યાખ્યાન અને બહારની ક્રિયા, બ્રહ્મચર્ય, સ્ત્રીનો પરિચય, હસ્તક્રિયા, એ બહારની વિષયની વાતું બધી લંબાવી ખૂબ. લીલાવતી આદિ હશે પછી કોઈ મરી ગયું. એની પાછળ બનાવ્યું છે. લેખકે મોઢા આગળ મારું નામ આપ્યું. ઉપર લખ્યું છે. ઉપાદાનનો પ્રસાર કરનાર એમને હું ભેટ આપું છું. ‘શ્રી કાનજીસ્વામી’ એમ કરીને. ઉપાદાનનું કાંઈક.. એનો અર્થ

કાંઈ ઉપાદાનનો હતો નહિ. નિમિત્તથી થાય... નિમિત્તથી થાય.. ઉપાદાનથી આકરી વાત ક્રમબદ્ધ છે. ઉપાદાનમાં આવી ગઈ. જે સમયે પોતાનો થાય. ઉપાદાન, ઉપાદેય પણ એક વાત છે. પૂર્વની પર્યાય ઉપાદાન અને પછીની પર્યાય ઉપાદેય. એ પણ એક છે. ત્યારે નિમિત્તની અપેક્ષાએ તેને નૈમિત્તિક કહેવાય અને ઉપાદાનની અપેક્ષાએ ઉપાદેય કહેવાય. એ એક વ્યવહારની શૈલી છે. નિશ્ચયથી તો ધ્રુવ ઉપાદાન છે અને ક્ષણિક પર્યાય ઉત્પન્ન થાય એ ઉપાદાન છે. તો તે ક્ષણે જે ઉત્પન્ન થવાની પર્યાય હોય તે પર્યાય ઉત્પન્ન થાય તેને ઉપાદાન કહે છે. અને એ ઉપાદાનને દ્રવ્યગુણના નિમિત્તની જરૂર નથી. એ ષટ્કારરૂપે ઉપાદાનની પર્યાય પરિણામે છે. આહાહા..!

‘પદ્મનંદિપંચવિંશતી’ એક જ સ્વાધ્યાય છે. આહાહા..! આટલી વાર ‘સમયસાર’ વાંચ્યું, ‘પ્રવચનસાર’ વાંચ્યું, ‘પંચાસ્તિકાય’ વાંચ્યું. એ બધું ભગવાન અંદર આનંદસ્વરૂપ પ્રભુ સ્વ-અધ્યાય. એનો અધ્યાય, એનો અધ્યાય અને અંદરમાં રમણ એ સ્વાધ્યાય છે. આહાહા..! એ ‘પદ્મનંદિપંચવિંશતી’નો આધાર આપ્યો. બે ગાથા કાલે પૂરી થઈ હતી. કાલ બે ગાથામાં આવ્યું હતું, કે નમસ્કાર કરવાલાયક છે. પહેલું જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર અને તપ આવ્યું હતું, કે આત્મા આનંદસ્વરૂપ પ્રભુ છે એ જ જ્ઞાન છે, એ જ દર્શન છે, એ જ ચારિત્ર અને તપ છે. પછી આવ્યું હતું કે નમસ્કાર કરવાલાયક પણ પ્રભુ આત્મા છે. આહાહા..! અને ઉત્તમ પણ એ છે, મંગલિક પણ એ છે અને શરણ પણ એ જ છે. આઠ બોલ આવ્યા. બીજા ચાર બોલ આજ આવ્યા. એ બાર બોલ ‘પદ્મનંદિપંચવિંશતી’માં છે.

‘એકત્વસપ્તતિ...’ એકપણામાં બીજાની વાતની જરૂર નથી. આહાહા..! એ પુસ્તકના અધિકારમાં ‘એકત્વસપ્તતિ’ છે ને? આમાં આવી ગયું ને? ‘એવી રીતે એકત્વસપ્તતિમાં (—શ્રી પદ્મનંદી-આચાર્યવરકૃત પદ્મનંદિપંચવિંશતિકાના એકત્વસપ્તતિ નામના અધિકારમાં...’ એકત્વસપ્તતિ અધિકાર. એકરૂપમાં બીજું નહિ. એવો આખો એક અધિકાર છે. અહીં એની ત્રણ ગાથાઓ મૂકી છે. હવે પોતે

શ્લોક-૧૩૫

(માલિની)

મમ સહજસુદૃષ્ટૌ શુદ્ધબોધે ચરિત્રે
સુકૃતદુરિતકર્મદ્વન્દસંન્યાસકાલે ।
ભવતિ સ પરમાત્મા સંવરે શુદ્ધયોગે
ન ચ ન ચ ભુવિ કોઽપ્યન્યોસ્તિ મુક્ત્યૈ પદાર્થઃ ॥૧૩૫॥

(પૃથ્વી)

કચિલ્લસતિ નિર્મલં વકચન નિર્મલાનિર્મલં
 વકચિત્પુનરનિર્મલં ગહનમેવજ્ઞસ્ય યત્ ।
 તદેવ નિજબોધદીપનિહતાધમૂછાયકં
 સતાં હૃદયપદ્મસદ્ધનિ ચ સંસ્થિતં નિશ્ચલમ્ ॥૧૩૬॥

વળી (આ ૧૦૦મી ગાથાની ટીકા પૂર્ણ કરતાં ટીકાકાર મુનિરાજ બે શ્લોક કહે છે) :-

[શ્લોકાર્થ :-] મારા સહજ સમ્યગ્દર્શનમાં, શુદ્ધ જ્ઞાનમાં, ચારિત્રમાં, સુકૃત અને દુષ્કૃતરૂપી કર્મદ્વંદ્વના સંન્યાસકાળમાં (અર્થાત્ પ્રત્યાખ્યાનમાં), સંવરમાં અને શુદ્ધ યોગમાં (-શુદ્ધોપયોગમાં તે પરમાત્મા જ છે (અર્થાત્ સમ્યગ્દર્શનાદિ બધાંયનો આશ્રય-અવલંબન શુદ્ધાત્મા જ છે); મુક્તિની પ્રાપ્તિ માટે જગતમાં બીજો કોઈ પણ પદાર્થ નથી, નથી. ૧૩૫.

[શ્લોકાર્થ :-] જે ક્યારેક નિર્મળ દેખાય છે, ક્યારેક નિર્મળ તેમ જ અનિર્મળ દેખાય છે, વળી ક્યારેક અનિર્મળ દેખાય છે અને તેથી અજ્ઞાનીને માટે જે ગહન છે, તે જ કે જોણે નિજજ્ઞાનરૂપી દીપક વડે પાપતિમિરને નષ્ટ કર્યું છે તે (આત્મતત્ત્વ) જ સત્પુરુષોના હૃદયકમળરૂપી ઘરમાં નિશ્ચળપણે સંસ્થિત છે. ૧૩૬.

શ્લોક-૧૩૫ ઉપર પ્રવચન

‘વળી (આ ૧૦૦મી ગાથાની ટીકા પૂર્ણ કરતાં ટીકાકાર મુનિરાજ બે શ્લોક કહે છે) :-’

૧૦૦ ગાથા. ૧૦૦ છે. એમાં બાર બોલ આવ્યા. ૧૦૦માં બધું પૂરું આવ્યું. આહાહા...! હવે ‘પદ્મપ્રભમુનિ’ પોતે બે શ્લોક કહે છે.

૧૩૫મો કળશ.

મમ સહજસુદૃષ્ટૌ શુદ્ધબોધે ચરિત્રે
 સુકૃતદુરિતકર્મદ્વન્દસંન્યાસકાલે ।
 ભવતિ સ પરમાત્મા સંવરે શુદ્ધયોગે
 ન ચ ન ચ ભુવિ કોઽપ્યન્યોસ્તિ મુક્ત્યૈ પદાર્થઃ ॥૧૩૫॥

આહાહા...! ‘મારા સહજ સમ્યગ્દર્શનમાં,...’ મારા સહજ સમ્યગ્દર્શનમાં મારો પ્રભુ છે. કોઈ દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર મારા સમ્યગ્દર્શનના વિષયમાં છે નહિ. આહાહા...! છે? ‘મારા સહજ સમ્યગ્દર્શનમાં,...’ મારો તે પરમાત્મા જ છે. ત્રીજી લીટી. મારો પરમાત્મા છે. એ જ મારામાં છે. બધાનો આશ્રય, અવલંબન ભગવાન છે. સમ્યગ્દર્શનમાં આશ્રય, અવલંબન શુદ્ધાત્મા

છે. સમ્યગ્દર્શનમાં કોઈ બહારના આધાર છે નહિ. આહાહા...! આવું ઝીણું હવે. કેટલાકને તો એમ કે મારું શું થશે? ક્યાં જઈશ અહીંથી? આ દેહ તો છૂટી જશે. અને ભવિષ્યમાં અનંતકાળ રહેવું છે. ક્યાં રહેશે? બાપા! આહાહા...! એ બેભાન કરીને ચાલ્યો જશે. માંસ-બાંસ તો ન ખાતા હોય. મોટો ભાગ તો અત્યારે માંસ ખાનાર છે. બોદ્ધ-બોદ્ધ ગાયનું માંસ ન ખાય. માંસ ખાય. અર..ર..! ગજબ છે. ખ્રિસ્તી માંસ ખાય. એ તો ગાયનું માંસ ખાય. એ પોતે ઈસુ મરતા હતા એણે ગાયનું માંસ માંગ્યું હતું. જડ્યા ત્યારે. આહાહા...! એ પરમેશ્વર કહેવાણા. પરમેશ્વર એ ઈશ્વરના પુત્ર કહેવાણા એ. આહાહા...! અને મુસલમાન ‘આફ્રિકા’ સિવાય શું કીધું. ‘અફઘાનિસ્તાન’, ‘પાકિસ્તાન’ એ તો બધા મુસલમાનથી ભરેલા. મોટો ભાગ મુસલમાન છે, મોટો ભાગ ખ્રિસ્તી છે, મોટો ભાગ બૌદ્ધ છે. હિન્દુસ્તાનમાં તો માણસ બહુ થોડા અને થોડો ભાગ છે. આહાહા...! એમાં આ વળી આવું સાંભળવાનું. અરે...! બિચારાને ક્યાં મળે? બાપા!

એ પોપ બિચારા પાંચ-પાંચ કરોડની મોટરમાં બેસનારા. એ પ્રમાણે એની બહારની સાહેબી કેવી હશે? પોપને પાંચ કરોડની એક મોટર. એ ભાઈ! મરીને બાપા માંસ ખાનારા. અરે...રે...! એ બિચારાને સાંભળવું મળે નહિ. અને મરીને નરકે જાય. અહીં બધા ગુરુ કહેવાયા. આહાહા...! કઠણ માર્ગ. નરકની ગતિ કુનાર માણસ પણ ઘણા, તિર્યચ પણ ઘણા છે. આહાહા...! આવું મનુષ્યપણું મળ્યું એમાં હિન્દુસ્તાનમાં હિન્દી, એમાં આર્યકુળ, એમાં જૈનકુળ, એમાં જૈનકુળમાં વાણી, બહુ મોંઘી, બાપુ! એ કાંઈ અબજો રૂપિયે મળે એવું નથી. એની કાંઈ કિંમત નથી. આહાહા...!

એ અહીં કહે છે, કે મારા સમ્યગ્દર્શનમાં મારો પ્રભુ છે. આહાહા...! મારો પરમાત્મા એમ કીધું. છે ને? ત્રીજી લીટીમાં આવ્યું ને? ‘મારા સહજ સમ્યગ્દર્શનમાં,...’ ‘તે પરમાત્મા જ છે...’ પરમાત્મા છે એ મારા સમ્યગ્દર્શનમાં છે. તે પરમાત્મા કોણ? આ. પૂર્ણપરમાત્મસ્વરૂપ જે આત્મા... આહાહા...! એમાં આ માંસના હાડકા જેવા શરીર, એમાં બાયડી અને છોકરા હવે આમાં કઈ રીતે વાત બેસે? આહાહા...! વિચાર કરવાનો અવકાશ ન મળે. જિંદગી ચાલી જાય. અહીં તો કહે છે, કે સમ્યગ્દર્શન ધર્મની પહેલી શરૂઆત. ધર્મની પહેલી શરૂઆત, એ ‘મારા સહજ સમ્યગ્દર્શનમાં,...’ તે સહજ સમ્યગ્દર્શન, સ્વભાવિક, નિશ્ચય. સહજ કીધું છે ને? મારા નિશ્ચય સહજ સમ્યગ્દર્શનમાં તે પરમાત્મા જ છે. મારો પ્રભુ પૂર્ણ જે પરમાત્મા તે મારા સમ્યગ્દર્શનમાં છે. મને આલંબન એનું છે, આશ્રય એનો છે, આધાર એનો છે, ધ્યેય એનું છે. આહાહા...! શબ્દો તો બહુ સાદા છે પણ હવે ભાવ તો બીજું શું થાય? ગમે તેટલા એને સોંઘા કરે. આહાહા...!

‘મારા સહજ સમ્યગ્દર્શનમાં, શુદ્ધજ્ઞાનમાં,...’ બધું લેવું. ઓલું છે ને સહજ સમ્યગ્દર્શન. એમ મારા સહજ ‘શુદ્ધ જ્ઞાનમાં,...’ સ્વભાવિક જ્ઞાનમાં. શાસ્ત્રજ્ઞાન આદિ એ નહિ. આહાહા...!

મારું જે સહજ સમ્યગ્જ્ઞાન, તે જ્ઞાનમાં મારો પરમાત્મા જ છે. એ પાછું પરમાત્મા જ છે. એમ લીધું છે. એકાંત લીધું છે. આ પણ છે અને આ પણ છે એમ નહિ. અનેકાંત એમ કહે છે ને લોકો? અનેકાંતનો અર્થ એમ. કથંચિત્ નિશ્ચયથી થાય, કથંચિત્ વ્યવહારથી થાય, આ તો અનેકાંત છે. કથંચિત્ નિમિત્તથી થાય, કથંચિત્ ઉપાદાનથી થાય. અહીં ના પાડે છે. આહાહા..!

મારા 'શુદ્ધ જ્ઞાનમાં...' પરમાત્મા જ છે. 'પરમાત્મા જ છે...' કેમ કે મારું જે જ્ઞાન છે, તેનું ધ્યેય, આલંબન, આશ્રય અને આધાર પરમાત્મા સ્વરૂપ પોતે છે. પોતાનું પરમાત્મસ્વરૂપ છે તે શુદ્ધજ્ઞાનનું આલંબન આધાર છે. શબ્દોનું આલંબન છે માટે આ સમ્યગ્જ્ઞાન છે એમ નહિ. આહાહા..! ભગવાનની પ્રતિમા દેખીને દર્શન થાય. ઓલામાં આવે છે. ધવલમાં. ભગવાનના દર્શનથી નિદ્રત અને નિકાચિત્ કર્મ તૂટે જોયું? ધવલમાં. એ ભગવાન આ ભગવાન. આહાહા..! એ ભગવાનને દેખીને, જોઈને કે આવો જ મારો પ્રભુ અંદર છે. એમ પરમાત્મસ્વરૂપ અંદર, રાગ અને પુણ્યપાપના વિકલ્પરહિત, એવો જે આત્મા એ પરમાત્મા જ મારા શુદ્ધજ્ઞાનમાં છે. આહાહા..! એ શુદ્ધજ્ઞાનમાં જ આશ્રય છે, આલંબન શુદ્ધાત્મા જ છે. આહાહા..!

'ચારિત્રમાં,....' ગાથામાં છે ને? એનું ટીકાકાર... 'ચારિત્રમાં,....' પણ મારો પરમાત્મા છે. ચારિત્રમાં પંચમહાવ્રત અને અઠ્યાવીશમૂળગુણ એ કાંઈ ચારિત્રમાં છે એમ નથી. આહાહા..! આવી વાત એક તો સાંભળવી કઠણ પડે. 'કપૂરભાઈ'! જિંદગી ધંધામાં કાઢી, બાયડી-છોકરામાં કાઢી, એમાં આવી વાત આવી. વાત બીજી નીકળી. ધર્મના નામે સાંભળ્યું હતું એનાથી બીજી નીકળી. સંસારને બહાને તો ઠીક. આહાહા..! માર્ગ એવો છે, પ્રભુ! આહાહા..! મારા 'ચારિત્રમાં,....' મારો 'પરમાત્મા જ છે...' પંચમહાવ્રત અને વિકલ્પ-ફિકલ્પ મારા ચારિત્રમાં નથી. આહાહા..! આ 'પદ્મપ્રભમલધારિદેવ' મુનિ ૮૦૦ વર્ષ પહેલા થઈ ગયા. એ પોતે કહે છે. આહાહા..!

'સુકૃત અને દુષ્કૃતરૂપી કર્મદ્વંદ્વના સંન્યાસકાળમાં...' આહાહા..! શું કહે છે? શુભ અને અશુભભાવ જે છે, તેના ત્યાગકાળમાં '(અર્થાત્ પ્રત્યાખ્યાનમાં),....' મારો પરમાત્મા જ છે. શુભ-અશુભભાવના ત્યાગમાં એટલે પ્રત્યાખ્યાનમાં, શુભભાવના ત્યાગમાં, પ્રત્યાખ્યાનમાં પણ મારો પરમાત્મા જ છે. આહાહા..! એ શુભભાવ એ પ્રત્યાખ્યાન નહિ. આવું છે. શું કીધું? 'સુકૃત...' એટલે શુભભાવ. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા, જાત્રા, શાસ્ત્ર સ્વાધ્યાય, વાંચન, શ્રવણ, મનન એ બધા સુકૃત અને દુષ્કૃત પાપ છે. એ કર્મદ્વંદ્વ. એ કર્મનો દ્વંદ્વ બે પ્રકારે. એક એના સંન્યાસકાળમાં, એના ત્યાગકાળમાં. બેના ત્યાગના વખતમાં એટલે કે બેના ત્યાગના વખતમાં એટલે પ્રત્યાખ્યાનમાં મારો પરમાત્મા છે. આહાહા..!

'સંવરમાં...' સંવર-સંવર. શુભભાવ અને અશુભથી રહિત એવા સંવરમાં મારો પરમાત્મા છે. આહાહા..! આ તો બહારના પરચખાણ કરીને બેસી ગયો. સંવર છે મારે. અરે..! ભગવાન!

સંવર કોઈ જુદી ચીજ છે, બાપુ! કાળ ચાલ્યો જાય છે, આવો સમય નહિ મળે. માટે કરવાનું આ છે, એને વિકલ્પસહિત દૃઢ શ્રદ્ધા તો કર, કે આ એક જ કર્તવ્ય કરવા જેવું છે. એનાથી રહિત થઈને નિર્મળ થવું તે. આહાહા..!

‘સંવરમાં અને શુદ્ધ યોગમાં..’ શુદ્ધ યોગ એટલે ‘(-શુદ્ધોપયોગમાં)..’ છે ને? શુદ્ધ યોગ. પાઠમાં છે. પાઠમાં હતું અને ગાથામાં પણ હતું. ગાથામાં હતું યોગમાં. ગાથા છે ને? એમાં યોગ હતું. ૧૦૦મી ગાથા. ‘સંવરે જોગે’ ૧૦૦મી ગાથામાં. ‘સંવરે જોગે’ જોગ એટલે શુદ્ધોપયોગ. આહાહા..! હવે અહીં કહે છે, કે અત્યારે શુદ્ધોપયોગ હોય નહિ. અત્યારે તો મુનિને શુભયોગ જ હોય. અરે..! પ્રભુ! શું કરે છે? ભાઈ! પરમાત્માનો તો આ (પોકાર) છે. એની શૈલીનો પણ તું વિરોધ કરે છો. આહાહા..!

દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, જાત્રાના રાગ એ તો રાગ છે એ કાંઈ શુદ્ધોપયોગ નથી. અને શુદ્ધોપયોગ વિના પરમાત્મા નજીકમાં નથી. શુભરાગમાં પરમાત્મા છે નહિ. એ તો અનાત્મા છે. આહાહા..! શુદ્ધોપયોગમાં ‘તે પરમાત્મા જ છે (અર્થાત્ સમ્યગ્દર્શનાદિ બધાંયનો આશ્રય—...’ સમ્યગ્દર્શનનો, સમ્યગ્જ્ઞાનનો, સમ્યક્ચારિત્રનો, પ્રત્યાખ્યાનનો, સંવરનો અને શુદ્ધોપયોગનો ‘બધાંયનો આશ્રય—અવલંબન શુદ્ધાત્મા જ છે)..’ શુદ્ધ આત્મા જ છે. આહાહા..! કોઈ પ્રકારે વ્યવહાર પણ છે અને વ્યવહારથી થાય છે એ લોકોને એવું સારું લાગે ‘જયસેનાચાર્યની’ ટીકા. વ્યવહાર સાધન, નિશ્ચય સાધ્ય. પણ એ તો નિમિત્તનું જ્ઞાન કરાવ્યું, ભાઈ! તો આ બધું ખોટું પડે. હવે એવી વાતું અત્યારે ચાલે છે શું થાય? પ્રભુ પડ્યા ત્યાં. કોઈ અહીં આવે નહિ. દેવ પણ ન મળે અને ભગવાન તો આવ્યા નહિ. આવે નહિ. આહા..! આ ભગવાન છે એની પાસે જાય નહિ. આહાહા..!

‘(અર્થાત્ સમ્યગ્દર્શનાદિ બધાંયનો આશ્રય—અવલંબન શુદ્ધાત્મા જ છે);...’ ત્રિકાળી શુદ્ધ પ્રભુ! દયા, દાન, વ્રતના પરિણામ વિનાનો તે જ ધર્મનો આશ્રય છે. તે ધર્મનું અવલંબન છે. એ સમ્યગ્દર્શન જ્ઞાનનો આશ્રય અને આધાર એ છે. ‘મુક્તિની પ્રાપ્તિ માટે..’ જેને મુક્તિ જોઈતી હોય એને માટે ‘જગતમાં બીજો કોઈપણ પદાર્થ નથી, નથી.’ બે વાર કહ્યું. પાઠમાં છે ને? ‘ન ચ ન ચ’ આહાહા..! મોક્ષ જેને જોતો હોય. ધર્મનું ફળ મોક્ષ, તો મોક્ષનું ફળ જોતું હોય એને એક જ આત્મા જ એક શુદ્ધ ચૈતન્યમૂર્તિ વીતરાગ નિર્મળાનંદ એક જ આધાર છે. બીજો કોઈ પદાર્થ નથી. આત્મા સિવાય કોઈ પર પણ મુક્તિને માટે આધાર નથી. એ વિશેષ કહેશે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)